

Slovenski Gospodar.

List ljudstvu v poduk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštno vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 2 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 30 kr., za četrletje 65 kr. — Naročnina se pošilja upravnistvu v tiskarni sv. Cirila, koroške ulce hšt. 5. — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobé se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr. Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat, po 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Vabilo k naročbi.

S 1. dnem meseca oktobra začne „Slov. Gospodar“ četrto ali zadnje četrletje. Komur je torej s tem dnevom potekla naročnina, prosimo ga uljudno, da obnovi v pravem času svojo naročbo. Do konca t. l. stane še „Slov. Gospodar“ 65 kr.

Naročnina pošlje se najgljje s poštno nakaznico upravnistvu „Slov. Gosp.“ v tiskarni sv. Cirila v Mariboru. Upravnistvo.

Osnovni shod ženske podružnice sv. Cirila in Metoda v Škofji vasi.

Še pred malo leti smatrali so celjski nemškutarji občino Škofjo vas za nepremagljivo nemško trdnjavo, in človek, ki svojo učenost jemlje iz nemških listov, bil bi res mislil, da so v tem kraju pred 2000 leti divji Cimbrí in Tevtoni medvede in pa drugo zverjad lovili. Toda trebalo je le nekoliko požrtvovalnosti in truda, in grad se je razrušil in takozvani Nemci so se pozgubili, kakor kafra. Sedaj je Škofja vas narodna občina, ki bi marsikateri drugi občini mogla v posnemovanju vzgled služiti.

To kaže, da se je že pred leti osnovala tukaj moška podružnica sv. Cirila in Metoda, in zadnjo nedeljo je naznanjalo pokanje topičev, da tudi ženske nočejo zaostati za moškimi, da so se tudi one zbrale in si osnovala žensko podružnico sv. Cirila in Metoda, ki nas s tem večjim veseljem navdaja, ker je to, kolikor mi znano; prva kmetska ženska podružnica na slovenskem Štajarju. Za to je bil 23. septembra v Škofji vasi lep naroden praznik, kojega so mnogi odlični gostje iz Celja in Vojnika počastili s svojo navzočnostjo. Med drugimi so veselico počastili s svojo navzočnostjo naš drž. poslanec g. M. Vošnjak, č. g. župnik Vodušek, g. dr. Žižek itd. Tudi kmetskega ljudstva se je v kljub slabemu vremenu zbralo obilo.

Ko je dobro izvežbana malodolska godba odsvirala nekaj narodnih pesmij, otvorila je gspđ. M. Koželjeva zborovanje in je v lepih besedah razjasnjevala pomen družbe sv. Cirila in Metoda, naštevala koristi, ki jih ona prinaša Slovincem ob mejah, in prosila rojakinje svoje, da naj tudi one začnejo delovati za narodno probudo in podpirajo novo osnovano podružnico. Splošno odobravanje sledilo je tem lepim besedam.

G. dr. Janežič, odvetn. koncipient iz Celja, je v obširnem govoru razlagal navzočim, zakaj da se je ustanovila družba sv. Cirila in Metoda, kako potrebna da je. »Zakaj nam vsiljujejo Nemci nemški jezik? zakaj tako silno zahtevajo nemških šol? Odgovor je lahek: ker jim je na tem ležeče, da bi se Slovenci ničesar ne naučili, da bi ostali neumneži nad kojimi bi potem

Nemci mogli samovoljno gospodariti in jih tudi gmotno uničiti. Zatorej rojaki, krepko na delo, podpirajmo naš najlepši narodni zavod!«

G. Drag. Hribar je razložil v kratkem, a jedrnatem govoru, zakaj moramo našo šolsko družbo podpirati — tudi v onih krajih, ki niso ravno v nevarnosti. Danes meni, jutri tebi, ta pregovor bi se tudi pri nas lahko uresničil, če bi bili malomarni. Nemški pritisk bi bil vedno večji, vedno bližje bi prihajala nevarnost; zato moramo z vsemi močmi pomagati našim stiskanim bratom, vsi za jednega, jeden za vse. Prav lepo sta še govorila gg. Ahtik in Klemenčič.

Po volitvi odbora začelo se je vpisovanje članov, kojih je isti dan čez 30 pristopilo, dokaz, da so govori našli odmeva v srcih navzočih narodnjakinj. Zamolčati ne smem, da je bl. g. P. Majdič, osebno zadržan, tudi tukaj pokazal svojo ljubezen do milega nam naroda in je novi podružnici poslal 10 gld. Slava mu! Hvala tudi vsem, ki so pripomogli k temu lepemu dnevu, pred vsem g. prvomestnici, ki se je toliko trudila za ustanovitev te podružnice, gg. govornikom za lepe govore, gospodom in gospem, ki so nas obiskali. Novi podružnici pa želimo, da bi pridno delovala in se krepko razvijala! Bog jo živi!

—kl—

Kmetijsko vprašanje v Avstriji.

(Govor gosp. prof. dr. Ivana Pohl-a na socialnem shodu.)

(Dalje.)

Kje drugje se jih dosti izseli, ali tudi precejšno število narodi in prebivalstvo ostane pri starem, ne pozna se nobeno pomnoženje, pa tudi noben primanjkljaj. V sosednjem okraju pa se jih n. pr. veliko izseli in lepo število narodi: sicer se jih več izseli kakor narodi, ali primanjkljaj ni tolik, prebivalstvo se zniža le malo. Vrnimo se zopet k naši statistiki, ki kaže, da se je v obče prebivalstvo pomnožilo v 292 okrajih, zmanjšalo v 61. Torej se je število le v tolikih okrajih znižalo, čeravno se jih skoraj povsod več narodi, kakor pomrje. Iz tega moramo sklepati, da se jih je v prej omenjenih okrajih preveč izselilo.

Poglejmo si malo okraje, kjer se prebivalstvo le vedno izdatno množi. Taki okraji nahajajo se le blizu mest, blizu tovarn, toplic in kopališč itd. — In odkod prihaja ves naraščaj? Odgovor ni težek: s kmetov. Le v Galiciji, na južni strani reke Dnjester, pomnožilo se je v letih 1880—1890 prebivalstvo tudi na kmetih. Poglejmo si pa tudi one okraje, ki so zgubili nekdanjo množico svojih prebivalcev, v katerih se jih več izselilo, kakor narodilo in naselilo. Kje nam je iskati okraje te vrste? To so le taki, ki so (po domače) Bogu za hrbtom prav daleč od mest, hali in mest, kjer so

ljudje brez višje obrtnije, brez modernega trgovstva, brez potrebne zveze s svetom.

Celo preseljevanje narodov se takorekoč vrši pred našimi očmi, preseljevanje s kmetov v mesta, v tovarne. Le potrudi se malo v hribe, ne bo ti treba daleč iti, in našel boš puščo, osamele podrtije nekdanjih hiš in kmetijskih poslopij, na njivi ali v trebižu praprot in robido; in kje so prebivalci, kje so lastniki? Odsli, pobegnili so, bi skoraj rekel. Nekateri so si pravočasno svojo posest v denar spravili ter se preselili kam drugam, kjer bodo po svojih mislih lažje živeli. Drugim je vzela kmetije gosposka ali pa upniki, ki imajo postavno pravico čez dolžnika, da ga smejo da nagega sleči, celo v zapor spraviti. Tudi ta slučaj se je že prigodil ter mi je osebno znan, da je kmetič vse v nemar pustil, vrata za seboj zaloputnil ter odšel s trebuhom za kruhom.

Za narodno gospodarstvo in za obstanek človeške družbe ni nobena stvar neugodnejša, kakor tako preseljevanje. Le poljedelstvo ohrani telo krepko, dušo zdravo, naravo nepokvarjeno. Saj je dovolj znano, da in zakaj se v kaznilnicah silijo kaznjenci k marljivemu delu. To so nazori in načeli moža, ki pozna to stvar kot strokovnjak, in jo ve tudi resnično uporabljavati. Delo, osobito obdelovanje polja, zemlje je podlaga družbe človeške.

Iz kmečkega stanu dobiva cerkev in država, mesto in dežela svoje najvišje glave, svoje dostojanstvenike, od pluga in brazde hitijo najkrepkejši korenjaki pod cesarske zastave! Ako pa obrnejo poljedelci svojemu polju hrbet ter se preselijo v mesta in v tovarne, niso več pristni kmetje, niso več nepokvarjeni katoličani. Novo delo, katerega tukaj dobijo, oslabi jim telesne moči, otemni jim pa tudi resno voljo in prebrisano pamet! Vse, kar koli je okoli delavca, vleče in zapeljuje ga le na slabo stran. Dolgo se vsemu temu ne more ustavljati, kmalu obnemore in prejšnji poštenjak od pet do glave zdaj ni več poznati. Iz vernega katoličana, iz pridnega delavca, iz zvestega podložnika postal je robot sirovež, nevernež najhujše vrste, klatež in nezmeren socijalni demokrat, ki ni z nobeno naredbo zadovoljen. Poštenost, marljivost, varčnost, vernost, čednost, zadovoljnost itd. kje ste? Zakaj ste reveža tako hitro zapustile ter ga prezgodnjemu poginu izročile?

In kako je vsled tega na kmetih? Tam pa manjka ne dela, pač pa delavcev, tako da si skrben gospodar prav mnogokrat želi, da bi imel čvetero rok. Rodovitne zemlje mora kos za kosom ostati neobdelan, v pušči ter postane k ve čjemu pašnik ali pa ga preraste gramovje in trnje. Po drugod primanjkuje družine ter je še za lep denar ni dobiti, kajti vse le hiti brž v mesto in tovarne, kjer si pričakujejo najlepše življenje, ali najdejo v resnici le bedo!

Tako se je zgodilo, da je kmečko gospodarstvo v teku kratkih let tako daleč prišlo, kakor dan danes stoji! Slabi, slabi časi so žalibog v gospodarstvenem oziru. In zdaj naj presodi vsak sam, ali ni opravičeno vprašanje, kako bi se vsej tej revii in bedi pomagalo, zgodnjemu propadu kmetijstva v okom prišlo?

(Dalje prih.)

Cerkvene zadeve.

Prelat Fran Kosar.

(Dalje.)

V Ljubljani stanoval je Kosar in ž njim prijatelj njegov Jeran poleg par mlajših dijakov¹⁾ pri blagi udovi

Elizabeti Karunovi, katere vrli sin¹⁾ je takrat dovrševal zadnja leta bogoslovja ter je bil tudi nekak vzor za materine dijake, in torej tudi za Kosarja. Kadar je dopuščal čas, bavila sta se naša modroslovca s tako imenovano ilirščino. Takrat namreč ni nikdo hotel kaj vedeti o Hrvatih, Srbih, Bolgarih, Kranjcih, Stajarcih, Dalmatincih itd.; bili so vsi samo le Iliri. To je bila parola Gaje va in popevalo se je po Jugoslaviji:

„V ilirsko kolo, mili,
Vratite se srodni puci,
Što su stari gvozdjem bili,
Nek su v duhu sad unuci“.

Slednjič pa se Hrvatje zdravijo ter zavejo, da so vendar-le Hrvati, a tudi večina Slovencev ni marala svojega narečja popolnem popustiti in prodati sosedom. Hrvati so zopet jeli pevati:

„Nek se hrusti šaka mala,
Još Hrvatska nije propala“.

Jeran vrnil se je leta 1840. s Hrvatskega, kjer je nekaj časa študiral in kjer se je precej priučil jugoslovensščine. Živi duh Kosarjev je ves gorel za lepoglasno ilirščino ali recimo jugoslovensščino. Čitati vsakovrstne ilirske spise, knjižice, časnike (zlasti «Danico ilirsko») bilo je vedrilo za mlado njegovo srce, družega ni imel. O naši sedanji slovenščini bilo je takrat še komaj kaj duha, a še manj sluha med dijaki, dasiravno so bolj vzbujeni med njimi skušali po ilirski slovnici kolikor toliko olikati domačo besedo. K večjemu se je kaka mala pesmica skovala ali kak negoden nagovor sklepal bodisi pri kaki posebni svečanosti, bodi-si za god kakemu profesorju, kateri je imel kaj ljubezni do slovenske mladine in domače besede, n. pr. Kersniku, Martinaku.

V gledišče in komedije Kosar ni zahajal, po ulicah ni prodajal zijal, ni se potikal po krčmah in na plesiščih ni trgal podplatov. Sicer bil je pa rad vesel, in ga je veselje včasih tudi zasukalo, da je zarajal po hiši. Dobra vest in pobožno srce sta kakor najslajša godba, pri kateri se res lahko zaraja. Zato slovenska pesem pravi: »Najlepše veselje nedolžnost nam dá«.

Po krčmah dijaki zgubljajo sramožljivost in zapravljajo krajcarje, katere dobri očetje z žulji zaslužijo in skrbne matere s solzami spravljajo. Na ulicah oprashi svoja srca, kakor so prašne tudi v predalih njih učne knjige, in v glediščih zgodnjá se v mladih srcih vsa hudičeva zalega pohotnosti. Plesišče slednjič mladeniča omami, da kakor pijan hodi po svetu ter čestokrat zgreši svoj poklic in tako dolgo meri cesto življenja sem ter tje, dokler se ne zaleti v jamo ter obleži ondi. On živi kakor v meglah, in kadar ga svet strezni, žaluje prepozno v razvalinah svoje časne sreče, in čestokrat obupa tudi nad večno.

Monsignore Jeran obžaluje, da so tista blažena leta tako hitro minola in nam piše: »Kosar bil je med dijaki, kakor jutranje solnce, ki prijazno in ljubeznivo sije na zgodnji sadež. Bil je nenavadno blag mladenič. Ves čas, kar sva bila skupaj, nisem najmanjše besede slišal iz njegovih ust, ki bi bila žalila sramožljivost, ali sploh kaj takega pri njem opazil, da bi bilo zoper čednost. Hodil je že takrat, kakor se je reklo, vsakih štirinajst dnij k spovedi. Nikoli ni nobenega tovariša razžalil, čez gospodinjo ni nikoli zinil hude besedice, kar se sicer pri mnogih dijakih rado zgodi; istotako tudi o profesorjih ni nikdar zabavljaj. Jaz od svoje strani prav nič ne dvomim, da je Kosar v krstni nedolžnosti svet zapustil.

Študiranje bilo je Kosarju lahka reč. Zdi se mi, da je to, kar je v naglosti prečital, bilo tudi že v hramu njegovega spomina.

Sošolci smo ga vsi ljubili, a ne ljubili, nego tudi

spoštovali zato, ker je on sam vsacega ljubil in mu rad postregel ali pomagal, kaj in kako je mogel«.

Zborovanje „cerkvene družbe“ v Vitanju.

Leta 1889. se je ustanovila v Vitanju »cerkvena družba« z namenom, zbirati denarje, da se popravi župna cerkev. Ni ravno veliko, kar se je nabralo do zdaj; pa nekaj je vendar-le. Vse imetje je znašalo koncem 1893 leta 2190 gl. 56 kr. Dne 16. septembra se je obhajal popoldne ob treh na Kurnikovem vrtu občni zbor te družbe ter so se vsodbujali prijatelji »cerkvene družbe«, naj vlagajo po svojih močeh, da se prepotrebno delo more prej ko prej začeti. Nekateri obetajo svoje doneske vložiti takrat, kedar se bo delo začelo. Predsednik jim je pa svetoval, naj rajši dajo, kolikor mislijo, precej zdaj, kajti ne vedo, bodo-li še živeli tako dolgo, ko se začne popravilo. Utegnejo po tem takem zgubiti zasluženje dobrega dela.

Drugi obetajo, da bodo v svoji oporoki se spomnili »cerkvene družbe«. Ta misel je hvalevredna. Pa kdo ve, ali bo smrt hotela čakati tako dolgo, da bodo napravili testament. Govorniku so znani slučajji, da so nekateri dobri ljudje ravno tako govorili; pa ker oporoke ali testamenta niso napravili ob pravem času, jih je smrt prehitela, in za dobre namene se ni niti jeden krajcar porabil, temveč so njihovo premoženje zaužili tisti, katerim niso hoteli ničesar zapustiti. Pa če tudi napraviš testament, vendar ne veš, bode-li tudi obveščal pred gosposko. Znani so govorniku slučajji, da se je testament pri zapuščinski obravnavi ovrigel in na dobre namene se ni štelo ničesar, kakor so ranjki želeli. Znan je govorniku slučaj, ko je blaga žena odločila za neko cerkev veliko svoto denarja; toda nastopile so razmere, da je morala cerkev tožiti. Nasledek vsega pa je bil, da je cerkev plačala stroškov nad 24 gl., dobila pa ni za ranjko niti vinarja ne. Najboljše torej storiš, če kar zdaj daš, ne pa še le po smrti.

Pomisliti je tudi, da darovani denar se nalaga na obresti. Tako so znašale same obresti od denarjev cerkvene družbe lanskega leta 86 gl. 44 kr. Kdor zdaj manjšo svoto dá, dá več, kakor če bi pozneje kedaj daroval večji znesek.

Slednjič je treba pomisliti, da gosposka niti dovoljenja ne bo dala za popravilo, dokler ne dokažemo, da že imamo potrebno svoto denarja. Na nekaterih krajih so se zanašali na lepe obljube, začeli zidati, pa so morali zopet prenehati v svojo sramoto in škodo. Vsakdo stori torej najboljše, če precej zdaj dá, kar mu pripuščajo njegove moči. Saj če bo mogel, zamore pozneje tudi še darovati, kedar se delo začne, in če želi, lahko vsled svoje oporoke tudi še kaj zapusti v ta prepotrebni namen.

Res potrebno bi bilo, da se dostojno popravi Vitanjska župna cerkev. To so spoznali že pred dolgim časom naši predniki. Stari škofijski ukazi velevajo Vitanjskim župnikom, naj storijo potrebno za povečanje farne cerkve. Ptujci, ki hodijo semkaj, se spodtikajo nad tem, da je župna cerkev nekako zapuščena. Res, cerkev Matere božje na Hribcu je lepa in čedno opravljena. Pa Marijina cerkev je vendar-le podružnica; prva skrb pa nam bodi za našo materino cerkev sv. Petra in Pavla!

Na to se je spominjal predsednik vrlega moža, Jakoba Založnik, p. d. Volavc, ki je bil vsa leta sem odbornik naše cerkvene družbe, katerega nam je pa smrt pobrala 22. julija tega leta. Ostal nam bo v blagem spominu. Namesto njega nasvetuje izvoliti v odbor Jurija Jeseničnik, p. d. Uranjek, ki opravlja službo načelnika Vitanjskemu cerkvenemu skladnemu odboru. Zborovalci so temu pritrdili.

Kmalu po občnem zboru prinese neki mož, ki je bil navzoč pri zborovanju, 80 gold. predsedniku »cerkvene družbe« s pristavkom: »Zdaj pa spoznam, da je boljše precej dati, kakor pa čakati na smrt«. Naj bi tega blagega dobrotnika, ki noče biti imenovan, še mnogi drugi posnemali!

Gospodarske stvari.

O pretakanju vina.

Spisal Anton Kosi, učitelj in posestnik v Središču. *)

Če hočeš dobro vino piti,
Večkrat ga moreš pretočiti,
O pravem času in pravilno,
Da imenitno bo in silno.

Pretakanje vina ima namen, pospešiti v njem zoritev. Ta zoritev pa meri na to, da dobi vino svojo stanovitnost, dobroto in popolnost, da ostane potem več let zdravo, čisto, prijetnega okusa in lepe barve. Nemeec imenuje vino s takimi svojstvi »fertig geschulter Wein«, po našem »izšolano« vino.

Ko smo govorili o sestavnih delih vina, omenili smo, da sestoji ta tekočina med drugim iz vode, alkohola, kislin, beljakovin. Alkohol je isti sestavni del, ki vino vzdržuje in ga varuje pokvarjenja; več ko ima kako vino v sebi alkohola, bolj stanovitno je. Beljakovine pa imajo baš nasprotna svojstva, one vino kaj rade ugonobijo in sicer zato, ker imajo baš svoje posebno, takoimenovano amonijokalično kipenje ali vrenje. Kakor so beljakovine pri vrenju mošta kvasnim glivicam za živež potrebne, tako nepotrebne so v vinu.

Glavna naloga umnega kletarstva je torej vsled tega ta, da se nepotrebne beljakovine spravijo iz vina prej ko mogoče in bolj popolno ko le mogoče.

To se pa zgodi ravno s pretakanjem. Pri pretakanju pride vino in ž njim tudi beljakovine v obilno dotiko z zrakom in ž njegovim glavnim sestavnim delom »kisikom« **) Kisik se z beljakovinami združi in vsled tega se iste strdijo in padajo kot droži na dno soda. Od tod se potem pri sledečem pretakanju lahko odstranijo; vino postane po takem ravnanju stanovitneje. Tudi duh in okus vina postane po pretakanju boljši, vino dobiva polagoma svoj žlahtni bokét, skratka, s pametnim, pravilnim pretakanjem povzdigne se mlado vino sčasoma do tiste stopinje žlahtnosti, da postane

močno, sladko,
prelepo rumeno,
kot čisto zlato,

kakor zahteva to tudi naša narodna pesem.

Res je sicer, da je vino po vsakem pretakanju nekoliko časa na duhu in okusu, zlasti pa na lepoti slabše, nego je bilo pred pretakanjem, toda to ne traja dolgo; že čez nekoliko tednov postane pretočeno vino v vsakem oziru boljše in lepše, nego je bilo poprej.

Iz tega, kar smo do sedaj povedali, je jasno, da se morajo v prvi vrsti le mlada ali nova, torej ne-

*) Pričujoči spis je odlomek iz obširnega, poljudno pisanega rokopisa, ki obsega poglobitve nauke umnega kletarstva in bode o svojem času — morda še v tem letu — v posebni knjigi pod naslovom »Slovenski kletár“ zagledal beli dan.

**) Kakor znano, je zrak zmes ali mešanica treh plinov, namreč dušica ali dušika, kislica ali kisika in ogljikove kisline. Dušik je plin brez barve, vonja in okusa, sam ne gori, pa tudi vsaka goreča tvarina ugasne v njem; živeča bitja se v njem zadušé.

Kisik je za dihanje in gorenje neobhodno potreben; brez njega ni živalskega življenja.

Ogljikova kislina je brezbarven plin, nekoliko kislega okusa. V njem ugasnejo goreče reči; živali se zadušé. Ogljikova kislina se nareja pri dihanju, gorenju in vrveži ali vrenju. O tem plinu smo govorili obširno v poglavju o vrenju.

zrela vina pretakati, in sicer toliko časa, da dobijo ista vse one lastnosti, koje smo našli v začetku tega-le sestavka. Ko pa je enkrat vino zrelo, potem je pretakanje z dotiko zraka celo kvarno in naj se po mo- gočnosti opusti. (Dalje prih.)

Sadna razstava v Framu.

Framsko kmetijsko društvo napravi s sadjarskim društvom za Mariborsko okolico v Framu od 29. sept. do 1. oktobra t. l. sadno razstavo. Namen te razstave je v 1. vrsti posestnike z raznimi sadnimi vrstami seznaniti in jih k sadjarstvu vspodbujati; dalje pa tudi želimo svetu krasno sadje pokazati, katero na podnožju Pohorja raste, ter kupce za tako lepo blago privabiti. Razstavljalci lepega sadja se bodejo odlikovali s srebr- brnimi in bronastimi svetinjami, pohvalnimi listi (di- plomi), pa tudi premije v denarju dobivali; v to svrhu je Framska posojilnica dovolila 25 kron.

Vspored razstave je sledeč: v soboto ob 1/2 4. uri popoldne slovesno otvorjenje razstave; pri tej priliki bode vinorejski učitelj gosp. Stiegler govoril o priporoč- ljivih sadnih vrstah, v nedeljo ob 11. uri pa znani strokovnjak g. prof. Koprivnik slovensko o sadjereji; v ponedeljek pa se bodo ob 4. uri premije delile, raz- stavljeno sadje prodalo in potem razstava zaključila. V soboto in v nedeljo bode Mariborska godba svirala. Slavno občinstvo se opozori, da bodejo na Rački po- staji vozovi pripravljani.

Pri Ljutomerski konjski dirki, ki se je vršila 23. t. m. so dobili darila sledeči: Pri vožnji s prvenci, daljava 2000 metrov: I. državno darilo, 60 kron, Jož. Mursa iz Krapja s 3letno žrebico, vozil 4 min. 17 sek. II. drž. darilo, 40 kron, Fr. Kranjc iz Obriža s 3letnim žrebcom, vozil 4 min. 18 sek. III. drž. darilo, 30 kron, Al. Rajh iz Ljutomera s 3letno žrebico, vozil 4 minote 40 sek. IV. okrajno darilo, 20 kron, Alojzij Ferenc iz Starevesi s 3letno žrebico, vozil 4 min. 50 sek.

Pri vožnji s kobilami plemenjačami, daljava 2000 metrov: I. drž. darilo, 110 kron, Jož. Vaupotič iz Lo- kavec z 9letno kobilo, vozil 3 min. 59 sek. II. državno darilo, 70 kron, Ant. Beran iz Šalincec s 4letno kobilo, 4 min. 2 sek. III. drž. darilo, 50 kron, Jak. Misleta iz Hrastja s 3letno kobilo, vozil 4 min. 12 sek. IV. drž. darilo, 40 kron, Jak. Klemenčič iz Središča s 4letno kobilo, vozil 4 min. 20 sek. V. okrajno darilo, 30 kron, Al. Razlag iz Sitarovec s 4letno kobilo, vozil 4 min. 24 s.

Sejmovi. Dne 29. septembra na Vranskem, v Vr- žeju, Poličanah (svinjski sejem), pri Sv. Lovrencu na Dravskem polju, na Pilštanju in v Marenbergu. Dne 1. oktobra v Konjicah, pri Sv. Jakobu v Dolu, v Arnovžu in Mariboru (tudi konjski sejem). Dne 2. oktobra v Rad- goni. Dne 3. oktobra na Ptujju in v Imenem (svinjski sejem). Dne 4. oktobra v Žalcu, Jurkloštru, pri Sv. Le- nartu v Slov. goricah, na Bregu pri Ptujju (svinjski se- jem) in v Artičah. Dne 5. oktobra na Spodnji Polskavi (svinjski sejem).

Dopisi.

Iz Vitanja. (Bralno društvo — tombola.) Po zborovanju cerkvene družbe zborovalo je naše »bralno društvo«. To društvo smo ustanovili l. 1891. Predsed- nik je razložil namen bralnega društva ter vabil, naj mu v svoj lastni dobiček Vitanjčani pristopijo, ki tega do zdaj še niso storili. Društvo ima mnogo dobrih kr- ščanskih knjig in časnikov, včasih se oskrbijo podučni

govori o živinoreji, o sadjereji itd. G. medicinec Fr. Jankovič poudarja veliko važnost bralnega društva za Vitanjsko župnijo: priporoča, naj kmetje pridno prebi- rajo liste, pisane v krščanskem duhu, potem je svaril pred čitanjem časopisov, ki so pisani sicer v sloven- skem jeziku, pa v nam sovražnem duhu. Pred nekate- rimi dnevi se je mnogo odtisov »Štajerskega kmeta« razposlalo po Vitanjski župniji; proč z njim! Silno ne- varen je Slovencem tudi »Delavec«, ki izhaja v Ljub- ljani in naravnost taji Boga. Takih listov naj se ljud- stvo varuje, pridno pa naj čita časnike, kakor se na- hajajo v našem »bralnem društvu«. — Za prihodnjo 3letno dobo so bili izvoljeni zopet vsi prejšnji gg. od- borniki: J. Žičkar, M. Škorjanc, Fr. Jankovič, J. Grile, A. Poklič, M. Krančan (Hrastnik), Iv. Verčnik in V. Petre. Sledilo je petje. Pohvalno moram omeniti, da so naši pevci in pevkinje rešile prav dobro svojo nalogo. — Slednjič se je igrala tombola. Čisti dobiček je bil odločen za hrano ubogim šolskim otrokom ob zimskem času. Imeli smo jako lepe dobitke, katere so darovali prijatelji mladine in sicer, kar moram pohvalno ome- njati: Slovenci in tudi mnogoteri Nemci iz trga in Vi- tanjske vasi. Nad 40 gld. se je skupilo za ubožne šol- ske otroke. Ne smem še pozabiti, da je na Kurnikovem vrtu, kjer se je vršila veselica, bila postavljena lepa okinčana in z zastavami, zelenjem in vencu nakičena uta. Vreme je bilo kaj prijetno, postrežba prav dobra. Kurnikova gostilna je vredna vsega priporočila. Mnogo zborovalcev se je razveseljevalo še pozno v noč, bodisi v gostilni sobani, bodisi na kegljišču. Imeli smo prijetno veselico ter želimo, da bi njej kmalu zopet druga sledilla.

Iz Ptujja. (»Dijaška kuhinja«.) Dne 1. okto- bra t. l. odpre se za tekoče šolsko leto dijaška kuhinja v Ptujju, kjer se bo, kakor do zdaj, dohodkom primerno število pridnih in vrednih dijakov z opoldansko hrano podpiralo. Prijatelji mladine, ki so ta blagotvorni zavod že do zdaj podpirali, kakor tisti, ki še tega niso storili, če bi tudi zamogli, se uljudno prosijo, naj izročajo svoje blage doneske društvenemu blagajniku, gospodu Ferd. Majcen-u, veroučitelju na nižji deželni gimnaziji v Ptujju. Odbor.

Iz Majšberga. (Proč s telovadbo!) V štev. 36. »Slov. Gospodarja« bilo je čitati: »Stariše naj za- nima to, kar se otrok v šoli uči«. To je res in dobro ter starišev sv. dolžnost in to dolžnost bi tudi pisec teh vrstic rad spolnjeval. Pa kaj si hočemo, ker se pa otrok v šoli nepotrebnih rečij uči, katere so mu kakor tretje oko v glavi; in to je v prvi vrsti telovadba. Čemu je telovadba pri kmetskih otrokih? Večidel zato, da si več obleke raztrgajo in precej časa zamudijo za bolj potrebne predmete. Telovadba, pravijo, je za to, da so otroci bolj zdravi, krepkejši in lepše rasti, ter da če se v šoli privadijo telovadbi, bode jih pri vojakih lažje stalo. Prvo je resnica, ali drugo ne, in prvo tudi samo za otroke, kateri se malokdaj pod milim nebom gibljejo, in tacih je največ po mestih. Tudi ni res, da bi se ta telovadba pozneje pri vojakih potrebovala. Tudi jaz sem moral telovaditi v šoli, ali ko sem bil k vojakom po- klican, izpoznal sem, da je bilo v šoli vse naopak. Za to pravim, in več stotin starišev sem že slišal, telo- vadba je za kmetske otroke nepotrebna. Naj se name- sto nje bolj potrelne reči učijo, kakor n. pr. računstvo in pisanje! Prosimo gg. poslance, predložite to stvar viš- jim šolskim oblastvom! Zd. S.

Od Sv. Lovrenca v Puščavi. (Napisi.) Gosp. urednik! Le redko kedaj se v »Slov. Gosp.« čita kakšna vrstica iz naših krajev. Uzrok temu je pač najbolj občna zaspanost tukajšnjih Slovencev in nemčursko mišljenje večine merodajnih prebivalcev, ki se v najnovejšem času prav očitno javlja v čisto nemških napisih naših

(Podružnica sv. Cirila in Metoda) za Trbovlje in okolico bode dne 30. septembra t. l. v gostilni gosp. Antona Volavšek-a v Trbovljah svoje letno zborovanje imela. Začetek je ob treh popoldne. K obilni udeležbi vabi uljudno

Odbor.

(Dijaški kuhinji) v Mariboru so darovali: vis. gosp. Ana pl. Steyskal, c. kr. polkovnika soproga 5 in č. g. M. Meško, župnik pri Kapeli 5, g. J. Wanaus, trgovec v Radgoni, 3 gld. č. gg.: J. Vindiš, kaplan v Vitarnju ter Janez Vreže, katehet v Mariboru, vsak po 1 gld. č. gg. eksercitantje na Slatini 35 gld., sl. posojilnica v

Radgoni 15 gld., č. g. Jožef Cerjak, kaplan v Rogatcu, 2 gld., č. g. Matija Frece, župnik na Belih vodah, 1 gld. in č. g. Mirko Repulosko, kaplan v Lučah, 1 gold.

(Sprememba pri č. oo. minoritih.) Č. P. Konrad Stazinski je prišel od Sv. Petra in Pavla na Ptuj za kaplana k Sv. Trojici v Haložah.

Loterijske številke.

Gradec 22. septembra 1894: 46, 9, 79, 47, 65
Dunaj » » » » » 29, 77, 59, 5, 19

Razpis.

Na dvorazredni ljudski šoli v Veržeju (IV. pl. vrsta) so službe nadučitelja in podučitelja stalno, podučiteljska služba oziroma tudi začasno takoj za nadomestiti.

Slovenskega in nemškega jezika popolnoma zmožni prositelji naj vložijo svoje prošnje, s pričalom zrelosti in sposobnosti in z dokazom avstrijskega državljanstva obložene do 10. oktobra pri krajnem šolskem svetu v Veržeju.

Krajno šolsko načelnništvo v Veržeju,
dne 27. septembra 1894.

Načelnik: Gaberc.

Čisti vinski sodi

različne velikosti, zelo dobro ohranjeni, se najceneje dobijo pri gospodu **Minariku** v Rušah. 1-3

Laški kostanji

se kupujejo po najboljši ceni v Mariboru koroške ulice št. 3.

Učenec slovenskega in nemškega jezika zmožen, se takoj sprejme v štacuno z mešanim blagom pri trgovcu **Alojziju Vrščiču** v Ljutomeru.

V zalogi podpisanca je izšla pred kratkim knjižica:

Stariši, podpirajte šolo!

Nekoliko besedij o skupnem vzgojnem delovanju domače hiše in šole.

Druga, povsem predelana, popravljena in pomnožena izdaja.

To delce, o katerem se je ocena vseh slov. listov, ki so knjižico omenjali, prav pohvalno izrazila, ima namen, pospeševati in utrjevati med domačo hišo in šolo za vzgojo naše mladine toli potrebno složnost in sporazumljenje. Blaga namemba, kateri služi rečena knjižica, nagnila je že l. 1889. (ko je izšla prva izdaja), več okrajnih šolskih svetov, da so delce priporočili v nakup njim podrejenim krajnim šolsk. oblastvom.

Opozarjamo na omenjeno brošurico slovenske stariše, sl. krajne šolske svete ter sploh vse prijatelje šole in narodne omike.

Delce se naroča pri pisatelju v Središči ter pri vseh večjih knjigotržcih po Slovenskem.

Cena: 1 komad 12 kr., 25 iztisov 2 gld. 75 kr., 50 izvodov 5 gl. in 100 izvodov 9 gl. Na željo se pošlje knjižica tudi na ogled.

Čisti dohodek je namenjen družbi sv. Cirila in Metoda.

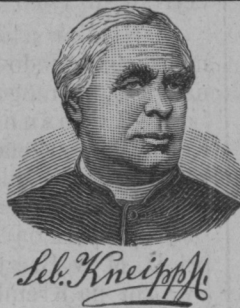
Anton Kosi, 3-3

učitelj v Središči (Polstrau, Steiermark.)

Josip Lorber-jeva

livarna za železo in kovine in tovarna za stroje
v Žalcu pri Celju

izdeluje in popravlja različne, posebno pa kmetijske stroje, vliiva iz železa in kovin (vsaktere zmesi) vse predmete za žage, mline in druge potrebe; napravlja cele transmisije po najnovjših sistemih itd. Posebno pa priporoča svoje travniške brane, katere dosedaj v praktični rabljivosti in nizki ceni (mala brana stane samo 26 gld. in velika 32 gld.) še noben izdelek te vrste ni prekobil. 2-10

Važno za vsako gospodinjstvo in mater!

Kathreinerjeva Kneipp-ova sladna kava

velja vedno več za izvrstno, edino naravno in zdravo ter ob enem za rabo ceno pridajo h kavi. Ona se hvali od visokih zdravstvenih zavodov in je za gospé, otroke, želodčne in živčne bolnike najboljša nadomestba za kavo.

Previdnost pri nakupu! Zahteva se naj in vzame le beli, izvorni zavitek pod imenom

Dobi se povsodi. **Kathreiner.** 1/2 kilo 25 kr.

Hmeljarjem

priporočujemo svojo komisijonalno obrt pri prodaji hmelja ter zagotovimo pošteno in hitro izvršitev.

Na vsako blagovoljno prašanje odgovarjamo prav radi ter se čisto lahko s Slovenci dogovorimo, ker smo češkega jezika v pisavi in govoru popolnoma zmožni.

Hugo Eckert & dr.,

4-5 komisijonalna obrt za kmelj v **Žatcu** (Saaz) na Češkem.

5-10 gld. vsakdanjega

gotovega zaslužka brez glavnice in nevarščine ponujamo vsakemu, kdor se hoče pečati s prodajanjem postavno dovoljenih srečk in državnih denarjev veljavnih papirjev. Ponudbe pod naslovom: „Lose“ an die Annonc. Exp. J. Danneberg, Wien I. Wollzeile 19. 4-10

Trgovski učenec.

Deček poštenih starišev, ki je 14 let star in je dovršil najmanj štiri razrede ljudske šole, in je izurjen dobro v računstvu, sprejme se včasih pri podpisnem v uk.

Henrik Klemenčič,

trgovec v Volčjivesi
3-3 pošta **Sv. Križ** pri Ljutomeru.

Lep vinograd

blizu Ljutomera z velikim sadnim vrtom, njivo in poslopjem, prodaja po nizki ceni **M. Nemeč** pri gosp. **Karol Soss** v Mariboru. — Na denarje se počaka. 1-2

KONJAK.

Ta iz krepkega, na lastnih goricah zrasednega vina izveličena Francovka je skušen pomoček za oživiljenje dušnih in telesnih močij. Zoper protin, trganje, otrpnenje udov, revmatizem pomaga ču-

dovito in uteši bolečine. Ena steklenica velja 1 gld. 20 kr. **Stari konjak** je za stare ljudi in take, ki so bolni želodcu, prava dobrota. Cena 1 gld. 50 kr. Kdor naroči 4 steklenice, se mu dá škrinjica zastoj in plača se na pošti voznina. Dobi se le samo pri **Benediktu Hertl**, graščaku na Goliču pri Konjicah na Štajarskem.

Zaloga v Mariboru pri **Alojziju Quandest**, gosposke ulice. 35-52